

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1941.

Andra kammaren.

Nr 47.

Lördagen den 15 november.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 8 och den 11 innevarande november.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna skrivelser:

Till Riksdagens andra kammare, Stockholm.

På grund av sin förflyttning till Visby får undertecknad härmed anhålla om entledigande från sitt ledamotskap i riksdagens andra kammare för Stockholms stad.

Stockholm den 15 november 1941.

Erik Nylander.

Kammaren beslöt, med godkännande av den gjorda avsägelsen, att om den härigenom inom kammaren uppkomna ledigheten jämlikt § 28 riksdagsordningen hos Konungen göra anmälan; och blev ett i sådant avseende på förhand uppsatt skrivelseförslag, som nu upplästes, av kammaren godkänt.

§ 3.

Herr statsrådet *Andersson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 330, angående nybyggnad för sjökrigsskolan;

nr 331, angående ytterligare statsbidrag till Kävlingeåns vattenavlednings-företag i Malmöhus län; och

nr 332, angående om- och tillbyggnad av posthuset i Umeå samt nybyggnad för länsstyrelsen i Östergötlands län.

Dessa propositioner bordlades.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 223, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde; och

nr 230, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 till förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m. och till utrustning till provisoriska förlösningshem under utrymning jämte en i förstnämnda ämne väckt motion; samt

Andra kammarens protokoll 1941. Nr 47.

bevillningsutskottets betänkande, nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om undantag beträffande hönsägg från skatteplikt enligt förordningen den 13 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningsskatt.

§ 5.

Interpellation. Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr Persson i Stockholm, som anförde: Herr talman! Genom uppgifter i pressen och framställningar till försvarsministern har bekantgjorts, att här i landet upprättats speciella s. k. arbetskompanier för värnpliktiga av viss politisk åskådning. I skrivelser från inkallade vid dylika kompanier i Härjedalen och Öxnered har levererats ett rikhaltigt material för bedömande av dessa militärförläggningars karaktär. Sälunda har från förstnämnda förläggning, 60. Arbetskompanikadern L 5, klart påvisats, att kompaniet icke organiserats ur militär nyttosynpunkt utan endast för att från respektive reguljära förband avlägsna vissa värnpliktiga.

Det har beräknats, att det vägarbete, som utgör kompaniets formella uppgift, under rådande förhållanden åsamkar statsverket en kostnad av mer än 500 kronor per sträckmeter och att det kommer att vara färdigt först om 17—18 år. Då detta arbete för närvarande på grund av väderleksförhållanden o. d. ligger nere, och då kompaniet ur militär synpunkt saknar betydelse — bevakningstjänst, utbildning o. d. förekommer icke — blir förläggningen ett självändamål, i det manskapet blott sysselsättes med arbete (vedhuggning, snöskottning, matlagning o. d.) för det egna uppehållet.

Till detta kompani ha sammanförts värnpliktiga från snart sagt alla vapenslag och från olika delar av landet. Med få undantag är det vapenföra värnpliktiga, av vilka många äro specialutbildade (furirer, korpraler, B-klassare, pjäsmanskap, stormpionjärer, specialutbildat luftvärnsmanskap, gevärsskyttar), som på detta sätt ligga inkallade utan att få göra den nytta, som svarar mot deras militära utbildning. Uppseendeväckande är härvid, att flertalet i detta landstormsförband icke på långt när uppnått den ålder, då de enligt gällande värnpliktslag skall tillhöra landstormen. Till och med ett flertal rekryter av årsklass 1940 har fått avbryta rekrytutbildningen för att enrulleras i ett isolerat landstormsförband utan någon militär funktion eller utbildningsmöjligheter. Detta sker i en tid, då alla åtgärder äro inriktade på att i görligaste mån effektivisera rekrytutbildningen!

Det sätt, varpå rekryteringen av manskapet till nämnda kompani skett, undanröjer varje tvivel om förläggningens karaktär av politiskt intereringsläger. Det kan, som det heter i manskapets skrivelse till försvarsministern av den 18 oktober 1941, »icke gärna anses som en tillfällighet, att ett kompani, sammanfatt av folk från olika delar av landet, kommer att bestå av till cirka femtio procent kommunistiskt organiserade värnpliktiga. Att det även finnes medlemmar av Socialdemokratiska ungdomsförbundet och S. A. C. samt radikala partilösa, kan härvidlag icke förändra intrycket, att rekryteringen av manskapet skett icke efter militära utan politiska riktlinjer».

Härmed är också sagt, att det är värnpliktiga av radikal politisk åskådning, som sänts till detta interneringsläger. Där finns ingen enda medlem från något av nazistpartierna, Nationella ungdomsförbundet, Ungsvenskarna eller högerpartiet. Medlemmar från dessa partier eller grupper tillåtas tvärtom inneha viktiga militära kommandoposter, även i fall då de varit engagerade i sådana affärer som värvning av manskap till krigförande makt och i annan verksamhet, som föranlett tidningen Social-Demokraten att åsätta dem benämningen »Svensk Nasjonal Samling». För fullständighetens skull bör anföras, att en

Interpellation. (Forts.)

undersökning i härjedalslägret givit vid handen, att — med ett undantag, gällande försenad inställelse till militärtjänstgöring — ingen av de dit inkallade någonsin varit bestraffad för förseelse i det militära, icke heller för politisk propaganda av något slag. De flesta kunna tvärtom uppvisa högsta vitsord från förutvarande förband såväl i fråga om uppförande som militär tjänstbarhet.

Av en rad tecken att döma förefinnas planer på upprättandet av liknande militära interneringsläger för hela landet, varvid för rekryteringen organiserats en särskild kunskapartjänst i samband mellan militära och civila myndigheter. Då det innebär, att antifascistiskt inställda värnpliktiga utan dom och rannsakan sändas till straffkompanier — bl. a. ha många fått ligga inne två månader, oberoende av hur lång beredskapstjänstgöring de i övrigt fullgjort — och att de berövas rätten att göra sin insats i försvaret av friheten och vårt lands nationella oavhängighet, ha de militära myndigheterna därmed slagit in på en väg, som enligt min mening kan bli ödesdiger för såväl demokratien som för vår försvarsberedskaps effektivitet.

Såvitt jag kan finna måste inrättandet av arbetskompanier av nämnt slag, med bl. a. överförandet av värnpliktiga från beväringen till landstormen före föreskriven tid, strida mot bestämmelserna i värnpliktslagen, ur vilken jag citerar:

§ 3.

1. Värnplikten fullgöres i beväringen och landstormen. Tjänstetiden i beväringen är sexton år.

I krigstid bestämmer endast behovet tjänstetidens längd för de inkallade.

2. Under den tid, värnpliktig icke tillhör beväringen, tillhör han landstormen.

§ 7.

Vapenför värnpliktig uttages till *linjetjänst*. Icke vapenför värnpliktig, som icke är till krigstjänst oduglig, uttages till *handräckningstjänst*.

Då jag anser det vara en angelägen uppgift, att det skapas full klarhet i denna sak, anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet få rikta följande frågor:

1. I vad syfte och i vilken omfattning avses att organisera arbetskompanier av ovan nämnt slag?

2. Efter vilka principer sker rekryteringen till de redan inrättade, särskilda arbetskompanierna?

3. Strider inte inrättandet av nämnda arbetskompanier mot värnpliktslagens klara bestämmelser om att värnpliktig skall överföras till landstormen först efter 16 års tjänstetid i beväringen?

4. Anser statsrådet det förenligt med effektiv försvarsberedskap att undandraga vapenföra, specialutbildade värnpliktiga den reguljära beredskapstjänsten, därför att de hysa radikala politiska åsikter, trots att de ha vitsord som goda soldater?

Denna anhållan bordlades.

§ 6.

Herr Skoglund i Umeå erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! *Interpellation.* Under innevarande höst ha åtskilliga fiskare förlorat redskap till betydande belopp. Utefter vissa kuststräckor finns det fiskare, som under en enda stormnatt mist redskap för tusentals kronors värde. Dessa förluster bli så mycket mer kännbara som möjligheterna att erhålla ersättning för desamma äro starkt begränsade. Enligt gällande bestämmelser utgå nämligen lån och understöd av

Interpellation. (Forts.)

statsmedel endast till sådana fiskare, vilka genom skada å eller förlust av fiskredskap råkat i nödställd belägenhet. Ersättning utgår därvid med två tredjedelar av det förlorade redskapets värde och som regel med en tredjedel som lån och en tredjedel som understöd utan återbetalningsskyldighet. Även om de angivna bestämmelserna kunna tillämpas någorlunda fritt, blir det dock fiskaren, som ensam får bära huvudparten av de gjorda förlusterna även i sådana fall, där han genom desamma råkat i ekonomiskt trångmål. Ännu tyngre drabbar förlusten den fiskare, om vilken det icke kan sägas, att han genom de lidna redskapsförlusterna kommit i nödställd belägenhet. Det är också främst med tanke på dessa fiskare som frågan angående en statligt ordnad redskapsförsäkring förts på tal. Det skedde första gången i en motion vid 1931 års riksdag. Genom en dylik redskapsförsäkring skulle alla fiskare erhålla ersättning för iråkade redskapsförluster. Med anledning av nyssnämnda motion men främst på grund av framställningar från fiskarena själva och deras organisationer har redskapsförsäkringsfrågan även gjorts till föremål för statliga utredningar vid inte mindre än tre olika tillfällen. Det första utlåtandet avlämnades den 27 augusti 1934 och det sista den 25 oktober 1939, men någon Kungl. Maj:ts proposition i ärendet har ännu icke förelagts riksdagen.

Det är under sådana förhållanden mycket naturligt, om våra fiskare finna sig ha anledning till oro över den ovisshet, som för närvarande vilar över hela denna fråga. Redskapsförsäkringsfrågan är för dem en stor och betydelsefull fråga. Med den intensitet, varmed vårt fiske numera bedrives, utsätts redskapen för större risker än tidigare. Detta skapar ett ökat behov av en ordnad redskapsförsäkring. Det är också med hänsyn härtill som man på fiskarehåll önskar få veta, huruvida en proposition i frågan kan vara att vänta vid 1942 års lagtima riksdag. Man hade hoppats att den skulle komma redan 1941. Då ansågs emellertid frågan vara i behov av förnyad prövning. Uti statsverkspropositionen till 1941 års riksdag (IX H. T. 1941 sid. 189) förklarar nämligen statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet, att frågan om anordnande av fiskredskapsförsäkring med statsbidrag torde böra göras till föremål för ytterligare överväganden. Den prövning av frågan, som statsrådet därvid åsyftade, är väl nu slutförd, varigenom det skall vara möjligt att utarbeta och framlägga en proposition i ärendet. Det är på den punkten landets fiskare nu önska besked.

Under hänvisning till de anförda synpunkterna anhåller jag att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få rikta följande fråga:

Kan proposition om en statligt ordnad fiskredskapsförsäkring vara att vänta till 1942 års riksdag?

Denna anhållan bordlades.

§ 7.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 472, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till låneunderstöd åt vissa fiskare;

nr 473, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare bidrag till uppförande av brandtorn m. m.;

nr 474, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till byggande av skogsvägar m. m.;

nr 475, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser jordbruksärenden; och

nr 476, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.15 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Tisdagen den 18 november.

Kl. 4 e. m.

På grund av förfall för sekreteraren tjänstgjorde undertecknad, jämlikt herr talmannens förordnande, vid protokollet.

§ 1.

Justerades protokollet för den 12 innevarande november.

§ 2.

Föredrogos var efter annan följande Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionen, nr 330, angående nybyggnad för sjökrigsskolan;

till jordbruksutskottet propositionen, nr 331, angående ytterligare statsbidrag till Kävlingeåns vattenavledningsföretag i Malmöhus län; samt

till statsutskottet propositionen, nr 332, angående om- och tillbyggnad av posthuset i Umeå samt nybyggnad för länsstyrelsen i Östergötlands län.

§ 3.

Föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 223 och 230 samt bevillningsutskottets betänkande nr 41.

§ 4.

Föredrogs den av herr *Persson* i Stockholm vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet, angående de s. k. arbetskompanierna.

Denna anhållan blev av kammaren bifallen.

§ 5.

Vid härpå skedd föredragning av den av herr *Skoglund* i Umeå vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få

framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet, angående genomförandet av en statligt ordnad fiskredskapsförsäkring, biföll kammaren denna anhållan.

§ 6.

Interpellation. Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr **Lundberg** i Uppsala, som anförde: Herr talman! Genom prisregleringslagen har staten givit tillkänna sin vilja att positivt ingripa och kontrollera olika varupriser. Priskontrollen har stor betydelse, då det gäller att förhindra en ohämmad inflation, men den är också, rätt använd, ett skydd av stor betydelse för de små inkomsttagarna.

Varuransoneringarna äro nödvändiga för att en rättvis fördelning av olika produkter skall kunna ske, men vid sidan av desamma är det lika viktigt att förhindra, att höga varupriser avstänga de små inkomsttagarna från viktiga livsförnödenheter.

Prisförhöjningen på jordbruksprodukter och minskade tilldelningar av bröd, fläsk m. m. äro tunga bördor för stora delar av vårt folk. Varje prisstegring, som vidtages, måste därför noga övervägas, och priskontrollen har icke alltid en lätt uppgift, då det gäller att avväga prissättningen.

Prisförhöjningen på salt sill har väckt berättigad uppmärksamhet, och man frågar sig, vad orsakerna kunna vara till densamma. Enligt den officiella statistiken från förra världskriget var priset på prima salt sill pr kg år:

1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919
0: 45	0: 45	0: 57	0: 97	1: 05	1: 45	1: 48

Priserna under den nuvarande krisen äro enligt den officiella statistiken pr kg:

aug. 1939	aug. 1940	aug. 1941
0: 55	0: 80	1: 40

Prisstegringen är, som synes, f. n. mycket kraftig, men trots detta kunna dessa siffror icke anses giva en tillförlitlig bild av dagsläget, och som stöd för detta påstående får jag anföra:

Vid en prisundersökning bland en del affärsmän den 17 november 1941 äro för svensk sill följande grosshandelspriser gällande:

Pr tunna à 90 kg (sortering	8—10 sillar pr kg)	. . .	kr. 182:—
» » » » »	» 10—12 » » »	. . .	» 172:—
» » » » »	» 14—16 » » »	. . .	» 170:—
» » » » »	» 18—22 » » »	. . .	» 81:—

Minuthandelspriserna voro samma dag för svensk sill pr kg:

Sortering	4— 6 sillar pr kg	kr. 2: 80
»	8—10 » » »	» 2: 60
»	10—12 » » »	» 2: 30

och för norsk S. V.-sill kr 1:25 pr kg.

Då salt sill varit en av huvudbeståndsdelarna i svenskt kosthåll och ofta utgjort en daglig rätt i många hem, har prisstegringen å sillen blivit kännbar och gjort den till en alltför dyrbar vara för folk med begränsade inkomster. Statens livsmedelskommission har på grund av nu rådande knapphet på kött och fläsk även hemställt till socialstyrelsen om dess medverkan till bl. a. en ökad konsumtion av sill.

Interpellation. (Forts.)

Om de nuvarande priserna på salt sill komma att bestå, blir sillen en vara, som endast kan köpas av de större inkomsttagarna, under det att arbetare och därmed jämställda, vilka ur näringssynpunkt i första hand borde ha tillgång till sillen, tvingas att avstå från densamma.

Då sillfångsterna enligt tidningsuppgifter varit mycket goda och priserna, som betalats till fiskarna, icke varit så höga, att de synas motivera den kraftiga prisförhöjningen, är det svårt att förstå, att priskontrollen »inget har att erinra mot sillpriserna».

Då denna fråga har stor betydelse för folkhushållet, är det angeläget för statsmakterna att snabbt vidtaga de åtgärder, som kunna anses nödvändiga för en sådan prissättning, så att även de, som tillhöra de mindre inkomstgrupperna, få tillgång till salt sill för utdryingning av matransonerna.

På grund av vad jag sålunda anförut får jag anhålla om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för folkhushållningsdepartementet framställa följande frågor:

1. Anser herr statsrådet, att de principer, efter vilka priskontrollnämnden arbetar, äro fullt effektiva till förhindrande av omotiverade prisförhöjningar?

2. Anser herr statsrådet, att priserna på salt sill äro för höga, och, om så är förhållandet, ämnar herr statsrådet vidtaga nödiga åtgärder för en sänkning av sillpriserna?

Denna anhållan bifölles.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.12 e. m.

In fidem
N. Liliequist.

Onsdagen den 19 november.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr talmannen meddelade, att herr Hedlund i Östersund, vilken vid kammarens sammanträde den 11 i denna månad med läkarintyg styrkt sig från och med samma dag tills vidare vara förhindrad att deltaga i riksdagsgöromålen, denna dag åter intagit sin plats i kammaren.

§ 2.

Herr statsrådet *Rosander* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 334, med förslag till förordning om uppskov med allmän fastighetstaxering m. m.

Denna proposition hänvisades genast till bevillningsutskottet.

§ 3.

Svar på fråga. Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr statsrådet *Domö*, som anförde: Herr talman! Med andra kammarens tillstånd har herr Liedberg frågat chefen för folkhushållningsdepartementet efter vilka grunder tilldelning av motorbrännolja sker till traktorer som icke kunna omändras till gengasdrift utöver vad som kan inhämtas av statens livsmedelskommissions cirkulär nr 424 samt vilka beräkningsgrunder som tillämpats, då s. k. extratilldelning av motorbrännolja för sockerbetsareal fastställts. Då det enligt gällande fördelning av departementsärendena närmast torde ankomma på mig att besvara dessa spörsmål, får jag med anledning av frågan anförda följande.

Vad till en början angår traktorer som icke kunna omändras till gengasdrift, återfinnas sådana både bland de traktorgrupper, som fortfarande erhålla tilldelning av flytande bränslen, och bland dem, som avstängts härifrån. För de förra traktorgrupperna gälla tilldelningsbestämmelserna i livsmedelskommissionens cirkulär nr 424 och några tilläggsföreskrifter till dessa bestämmelser föreligga icke, förutom medgivandet om den i det följande omförmälda extratilldelningen av motorbränslen för sockerbetsarealens brukande.

Inom de från tilldelning av flytande bränsle *avstängda* traktorgrupperna förekomma sådana traktorer, som icke kunna omändras till gengasdrift, endast i enstaka exemplar.

Anledningen till att de icke kunna omändras är i allmänhet förslitning. Då framställning om tilldelning för sådan traktor göres, vilket skall ske hos de lokala kristidsmyndigheterna, är vederbörande myndighet skyldig överlämna ansökan till livsmedelskommissionen för prövning, därest myndigheten anser att bifall kan ifrågakomma. Livsmedelskommissionen prövar sålunda inkommande ansökningar från fall till fall. På grund av det ringa antal traktorer, som tillhör sistnämnda av frågeställaren angivna grupp, och med hänsyn till de skiftande förhållanden, som äro rådande, ha några allmänna riktlinjer icke

Svar på fråga. (Forts.)

kunnat utarbetas. Tilldelning har dock i de flesta fall, som tillstyrkts av de lokala myndigheterna, medgivits.

Vad därefter angår frågans senare del vill jag framhålla följande.

Då olämpliga väderleksförhållanden och bristen på arbetskraft medfört stora svårigheter för jordbrukarna att i rätt tid kunna verkställa leveranser av sockerbeter och samtidigt utföra höstplöjningen med tillgänglig dragkraft, har livsmedelskommissionen lämnat kristidsstyrelserna i sockerbetsdistrikten uppdrag att genom vederbörande kristidsnämnder tilldela sockerbetsodlare, som använda traktor, driven med flytande bränsle, en kvantitet av högst 8 liter bränsle per hektar sockerbetsareal. Motorbränslet skall tilldelas för användning i jordbruket dock att särskilt ändamål därvid icke behöver angivas. Kristidsstyrelserna ha att genom kristidsnämnderna införskaffa erforderliga arealuppgifter m. m. för att kunna verkställa extratilldelningen. Tilldelning får ej ske för drift av traktor, som enligt livsmedelskommissionens cirkulär avstängts från tilldelning av flytande bränsle. Skulle beträffande sådan traktor tilldelning ändock anses ofrånkomlig, skall kristidsstyrelsen med eget yttrande insända ansökan därom till livsmedelskommissionen för avgörande.

I anslutning till de nu lämnade uppgifterna vill jag begagna tillfället meddela, att särskilda åtgärder ansetts nödvändiga för att möjliggöra att höstplöjning i så stor utsträckning som möjligt kommer till stånd. Som bekant har den osedvanligt tidiga tjälen på många håll omöjliggjort plöjning i vanlig omfattning. Där plöjningen icke kunnat avslutas, är det nödvändigt att vid den inträdande mildring i väderleken, som nu tycks ha blivit fallet, omedelbart i full utsträckning igångsätta såväl hästar som traktorer härför. Med hänsyn till att de arealer som vid traktordrivna jordbruk skulle plöjas med hästar, på grund av tjälen i många fall sannolikt icke kunnat medhinnas under hösten, har livsmedelskommissionen vidtagit särskilda åtgärder i syfte att förse jordbrukarna med drivmedel för traktorernas ökade användning vid plöjning. Kommissionen har sålunda medgivit viss extratilldelning av flytande bränsle. De regler, efter vilka en dylik extratilldelning är avsedd att komma till stånd, innebära, att envar traktorägare som har oplöjda arealer, vilka vid mildare väderlek icke kunna beräknas medhinnas med hästar, skulle senast måndagen den 17 november hos kristidsnämnden anmäla storleken i hektar av ännu oplöjd areal, för vilken traktor måste användas, ävensom slag av drivmedel för traktorn. Dylik anmälan skulle få göras för samtliga traktorer som ej omändrats för gengasdrift, alltså även för dem som nu äro avstängda från tilldelning men som ej fått gengasaggregat installerade. Med stöd av ingångna uppgifter kommer livsmedelskommissionen att verkställa tilldelning för de områden, där på grund av en mildring i väderleken plöjning kan bli möjlig. I fall där sålunda erhållna bränslekvantiteter icke kunna komma till användning på grund av väderleksförhållandena, skola de sparas till vårbruket.

Den sålunda möjliggjorda tilldelningen har helt karaktären av beredskapsåtgärd. Den får icke tagas till intäkt för förhoppningar om fortsatt tilldelning åt sådana traktorer, som nu äro avstängda från tilldelning. Jordbrukarna böra därför alltjämt inrikta sina strävanden på att i möjligaste mån övergå till gengasdrift för traktorerna.

Vidare yttrade:

Herr Liedberg: Herr talman! Jag skall först be att få till herr statsrådet framföra mitt värdsamma tack för svaret.

Jag ber att få instämma i herr statsrådets rekommendation, att de traktorägare, som kunna övergå till gengasdrift men ännu icke gjort det, snarast böra

Svar på fråga. (Forts.)

göra det. Men min fråga rörde sig nu å ena sidan om de traktorer, som *inte kunna* ändras, och å andra sidan om grunderna för den extra tilldelningen av brännolja till betodlare. Jag skall be, herr statsråd, att därtill få knyta några reflexioner.

Det är ju livsmedelskommissionen, som handlagt detta ärende, och min avsikt är inte på något sätt att skjuta till måls på livsmedelskommissionen, som ju under sin förtjänstfulla ledning snarast är att betrakta som föredömlig för många andra institutioner av liknande art. Men brännoljetilldelningen för traktorer har efter min mening knappast handlagts och beslutats i enlighet med det praktiska livets krav. Det finns, som kanske en del av kammarens ärade ledamöter ha reda på, tre slags traktorer i närvarande stund. Det finns de som äro omändrade till gengasdrift, och dem ha vi inte att sysselsätta oss med nu — de kunna köras som vanligt. Vi ha dem som kunna ändras men där ändringen av ekonomiska skäl eller av oföretagsamhet — det lämnar jag därhän — icke har verkställts, och så ha vi slutligen dem som *inte kunna* ändras. Herr statsrådet meddelade i sitt svar, att detta sistnämnda i huvudsak skulle bero på förslitning. Det är en för mig ganska ny förklaring. Vi ha i allmänhet ute på landsbygden haft den uppfattningen, att vissa traktorer — och till dem hör Munktelles, Bofors och några till — äro till sin konstruktion sådana att det icke finns gengasaggregat för dem. I alla fall, även om det finns något fog för statsrådets förklaring av förhållandet, är jag säker på att ett mycket stort antal inte kunnat ändras av den senare anledningen. Nu har det ju, som herr statsrådet upplyste om, inte kunnat utarbetas några riktlinjer för de traktorer, som icke kunna ändras, utan man har behandlat, såsom det sades här, tilldelningen från fall till fall, och i övrigt får man gå till livsmedelskommissionens cirkulär nr 424, däri man beräknar att varje arbetshäst skall under hösten kunna plöja tio tunnland. Hur har det då i själva verket gått till? Jo, man har i praktiken såvitt jag har mig bekant — och jag känner till en hel del fall — behandlat dessa båda kategorier praktiskt taget lika. De som inte ha ändrat sina traktorer men kunnat göra det, ha i allmänhet blivit avstängda, och de som inte ha kunnat ändra sina traktorer ha *också* praktiskt taget blivit avstängda, därför att de fallit under detta cirkulär nr 424, där man inte gör någon skillnad på det ena eller det andra. Detta förefaller en vanlig människa som mig fullständigt orimligt. — Hur se då de grunder ut, efter vilka man bedömer tilldelningen?

De se sådana ut att man räknar med att tio tunnland per häst skola kunna plöjas under hösten, alltså med ett par hästar 20 tunnland, och i och för sig är det kanske inte så mycket att invända emot det, förutsatt att jordbruket bedrivs på det sätt som är vanligt i mycket stora delar av landet, d. v. s. utan rotfruktsodling. Men så fort man odlar rotfrukter i större utsträckning och i synnerhet så fort det är sockerbetsodling ställer det sig fullkomligt omöjligt att kunna få höstplöjt efter dessa bestämmelser, även om vederbörande, såsom i de flesta fall är förhållandet, måste lita till traktor. I all synnerhet gäller detta om vederbörande skall ta upp, köra fram och leverera sockerbetor och samtidigt har en traktor, som inte kan ändras till gengasdrift. Nu har man med beaktande av dessa svårigheter tilldelat vederbörande som har sockerbetor, en extra tilldelning av 8 liter per hektar. Jag har verkligen fått den upplysningen tidigare, att det skulle vara 10 liter, men det kan ju vara detsamma vilket. Vad innebär det och i vad mån kan det avhjälpa svårigheterna? Jag skall be att få inför kammaren lämna en redogörelse för den saken.

Om vi säga att sockerbetskampanjen börjar en vecka in i oktober — leveranserna sattes i år i gång i allmänhet senast den 6 oktober — skulle i vanliga fall upptagningen vara avslutad omkring den 20 november, även om inte slutleverans då skett. Jag vill inte hugga till då jag säger, att sex veckor gå åt bara

Svar på fråga. (Forts.)

till att ta upp rotfrukterna. I detta arbete få ofta även kuskarna hjälpa till om de hinna. Man har i allmänhet den erfarenheten, att för den, som har rotfruktsodling i någon vidare utsträckning, gå oktober och november månader åt härför utan att praktiskt taget ett tunnland under denna tid blir plöjt. Hur långt räcker då den extra tilldelning av 8 liter per hektar, som man fått? Jag har ett exempel här, och det skulle kunna mångfaldigas. Det är en gård med 2 par hästar. Innehavaren av gården håller hela oktober och november månad på med att leverera sockerbetor, och han erhåller en tilldelning enligt cirkulär nr 424 av 30 liter och en tilldelning för sin sockerbetsareal av 120 liter, summa 150 liter. Det är vad en traktor behöver för två möjligen tre dagars plöjning, om det är en traktor som är mycket sparsam beträffande oljeåtgången. Och hur mycket plöjer vederbörande på den tiden? Ja, låt oss säga att han plöjer tio tunnland. Men under den tid som han har försummat, lågt räknat sex veckor, kunna vi räkna ut vad två par hästar hade kunnat plöja och då kunna vi inte komma under 60 à 70 tunnland på den egendomen. Han får alltså tilldelning för att plöja tio tunnland, och därmed anser man att alla hans svårigheter på grund av att han odlar sockerbetor äro avhjälpda. Vederbörande får sin jordbruksdrift totalt i olag, och det är många, många som ha det så i närvarande stund. Förutom allehanda besvärigheter med betodlingen i övrigt tillkommer alltså beträffande oljetilldelningen, att vederbörande inte får mer än 8 liter per hektar. Sex veckors försummelser skola således repareras på två eller tre dagars plöjning — så är ungefär proportionen!

Jag skall inte trötta med flera exempel. Jag skulle kunna anföra ett exempel till och med, men det belyser bara precis samma sak.

Ja, herr statsråd, nu tala vi om olja, men det kan hända att vi en gång i tiden också komma att tala om sockerbetor. Jag kan inte tänka mig att sådana åtgärder skola kunna stimulera folk till att påtaga sig alla de bördor och besvär, som äro förenade med sockerbetsodling, för att ha det så besvärligt som förhållandena blivit med en så pass verklighetsfrämmande åtgärd som att ge en extra tilldelning av 8 liter per hektar.

Nu är det visserligen sant att man kan travestera ett ordstäv och säga, att där ingenting är att ta, där har även jordbrukaren förlorat sin rätt. Men är det ingenting att ta? Jo, ärade kammarledamöter, det finns, och när plogarna stå fastfrusna i jorden, då plockar man fram oljan. *Nu få både de traktorer, som inte ha kunnat ändras, och de traktorer, vilka vederbörande uraktlåtitt ändra till gengasdrift, nu få allihop olja, sedan det frusit på allvar!* Jag kan inte förstå att det är klokt, jag kan inte förstå att det är förtänksamt att först invänta att vintern verkligen skall inträda och det skall bli ett prekärt läge, innan man släpper lös oljan. Har man olja och är villig att offra den, förefaller det mig sannerligen vara bättre att göra det i början av oktober i stället för såsom nu skett i mitten av november — noga räknat tror jag det var den 15 november.

Det har ingalunda, herr statsråd, saknats förslag till livsmedelskommissionen om en bättre ordning på detta område. Jag vet att kristidsstyrelsen i Malmöhus län har avlämnat ett sådant förslag. Jag vet att den har deklarerat sina tillgångar och vad den släppt ut, och jag vet att den deklarerat en betydande lagerbehållning, som den föreslagit skulle användas på ett efter dess uppfattning — och jag tillåter mig säga även enligt min mening — förnuftigare sätt än som skett. Men man har inte följt det. Det har talats i telefon om saken, och så har kungörelsen likväl kommit ut och så har man stått i det läge där man är.

Jag skall påtala en sak till i detta sammanhang. Det är ofta ett dröjsmål med dessa frågors behandling, som är alldeles orimligt. Jag har undersökt

Svar på fråga. (Forts.)

saken litet, jag har gått till en kristidsnämnd och förhört mig, och jag har funnit ansökningar som legat upp till två månader utan besked. Jag har själv haft ett fall, där en ansökan som började behandlas den 31 oktober — ett fall, där ingen hake fanns — och där besked om den ringa tilldelning, som jag nu inte har anledning att gå in på vidare i detta sammanhang, kom tolv dagar efteråt. Ingen som helst anledning fanns till detta dröjsmål, och det var just de tolv dagarna, innan det frös, då man kunde haft nytta av oljan! Är det så att de lokala organ, som på livsmedelskommissionens uppdrag skola handlägga detta, ha otillräcklig arbetskraft — ty jag förmodar att det är därpå det hänger — bör den saken rättas till. Det är alldeles ohållbart att draga ut på tiden på detta sätt.

Jag har, herr statsråd, trots herr statsrådets välvilliga svar inte kunnat underlåta att bringa dessa saker på tal, i förhoppning att herr statsrådet, som givetvis inte kan dagligdags följa alla de olika ärendena i detalj, ville ägna den här saken både nu och framdeles välvillig uppmärksamhet. Herr statsrådet vet ju mycket väl som gammal jordbrukare, att de styvare betjordarna helt enkelt inte kunna vårplöjas utan att strukturen förstöres, och det är fallet med många jordar, särskilt i nordvästra Skåne. Om vintern fortsätter såsom den har börjat, är det givetvis för sent med de åtgärder, som nu sent omsider ha vidtagits. Det förefaller mig verkligen som om det hade kunnat vara skäl att släppa lös det man hade och kunde i fråga om olja, innan olyckan hängt över en, i stället för att, såsom jag nyss nämnde, vänta tills katastrofen är för dörren. Vi kunna ju hoppas att det skall töa upp igen, vi kunna hoppas att det skall bli ännu några veckors plöjning, men en mycket dyrbar tid har gått förlorad sedan i början av oktober, då höstplöjningen brukar kunna igångsättas och då man med hjälp av traktorerna kan forcera, även om sockerbetskörningen fortgår. Det är i själva verket *nästa års gröda det gäller*, och då är ju frågan: *Ha vi bättre råd att offra den än att i tid offra den olja, som ändå nu har offrats?* Det förefaller mig som om det varit skäl att den här saken från början hade från de ansvariga myndigheternas sida handlagts på ett annat sätt.

Herr statsrådet **Domö:** Herr talman! Den ärade talaren tycks utgå från att det finns en relativt god tillgång på olja, och att det bara gäller att släppa ut den vid tillfällen, då det gäller att klara upp inträdande svårigheter. Det förhåller sig icke på det sättet, att vi ha någon relativt god tillgång på olja, utan i stället är tillgången oerhört knapp, och därför måste det föras en mycket restriktiv tilldelningspolitik. Jag är klart medveten om att det till följd därav ibland, särskilt i enstaka fall, uppstår svårigheter, men jag skulle tro, att den återhållsamhet som måst visas vid tilldelning av olja medfört, att man relativt hastigt övergått till en nödvändig gengasdrift. På sina håll har denna övergång dock gått ganska trögt, och det är icke så underligt, att man i det längsta försöker slippa undan de kostnader och besvär som äro förenade med övergången till gengasdrift. Men utan denna restriktiva tilldelningspolitik hade det säkerligen icke varit möjligt att komma dithän där vi nu äro.

Det tycks icke tillfredsställa den ärade talaren, att vi nu försökt lämna ut en del olja för att den opärlägnat hastigt inträdande vintern icke skulle föra med sig, att alltför stora arealer bleve oplöjda. Det är lätt att nu säga, att detta skulle gjorts i oktober. I vanliga fall brukar dock vintern icke komma så tidigt, att den förhindrar plöjning i den omfattning som skett i år. I varje fall brukar detta icke hända i sockerbetsdistrikten, där man på grund av de klimatiska förhållandena i regel har möjlighet att fortsätta med plöjningen under en längre tid än i andra landsändar.

Svar på fråga. (Forts.)

Vad nu de traktorer beträffar, i fråga om vilka man ibland gör gällande att de icke kunna omändras till gengasdrift, så finns det nog i åtskilliga fall möjligheter att göra detta. Jag vill peka på att beträffande ett av de traktormärken som talaren omnämnde, nämligen Munktells, lär det vara möjligt att genomföra en sådan omändring. Till en början misslyckades man delvis därmed, tror jag, men sedan har det gått. Hade man givit tappt och sagt, att det inte gick, och man då hade fått sin olja, hade man givetvis icke fortsatt med dessa experiment, som nu lära ha lett till resultat.

Nu är det ju så, att livsmedelskommissionen, som även den ärade talaren, herr Liedberg, ansåg ha skött sig utmärkt bra, har ansvaret för tilldelningen av olja. Jag skulle förmoda, att den försökt göra så gott den kunnat. Det är väl på detta område som på alla andra, att det klickar här och var. All uppmärksamhet bör emellertid givetvis inriktas på att det blir så ordnat, att minsta möjliga svårigheter uppstå, och jag för min del är benägen för att hjälpa till därmed och söker också göra det. Men jag skulle tro, att man aldrig kan komma därhän, att när ett schematiskt tillvägagångssätt i stort sett måste användas, man undgår, att det blir en del besvärligheter och svårigheter. Från de synpunkter som jag närmast måst utgå ifrån, nämligen att man skall söka hålla med den kvantitet olja som finns tillgänglig, måste man vara återhållsam, när det gäller tilldelningen till traktorer. Där det finns möjlighet att övergå till gengasdrift, måste återhållsamhet visas för att man skall få jordbrukarna att använda sådana traktorer som kunna omändras till gengasdrift.

Jag vill här tillägga en sak. Det är måhända så, att en jordbrukare, som står inför valet att antingen skaffa sig ett gengasaggregat eller att taga risken av att icke få arbetet med plöjning fullgjort förrän sent på hösten, lutar på att det skall bli som vanligt, att det blir möjligt att plöja länge, och han underlåter därför att skaffa sig en gengastraktor eller att utöka antalet gengastraktorer. På de större jordbruk där sockerbetsodling äger rum i stor skala torde det ofta finnas större möjligheter att övergå till gengasdrift än vid mindre jordbruk.

Jag får alltså säga, att jag tycker, att herr Liedberg i någon mån sköt över målet i den kritik han riktade mot de anordningar som äro träffade.

Herr Liedberg: Herr talman! Herr statsrådet och jag äro ju fullständigt överens om att livsmedelskommissionen i stort sett skött sig bra. Men lika litet som jag kan finna, att det föreligger någon anledning för mig att säga, att *allt* vad den gör är bra, lika litet förstår jag, varför herr statsrådet skall gå i bräsch för en sak som uppenbarligen icke är förståndigt skött.

Herr statsrådet säger, att tillgången på olja är knapp, men att herr Liedberg tycks utgå ifrån att den är relativt god. Nej, herr statsråd, så är det icke, men jag utgår ifrån att de kvantiteter som nu släppts ut för ifrågavarande ändamål funnits disponibla tidigare. Det är detta enkla faktum som jag utgått ifrån.

Herr statsrådet uppehöll sig alldeles särskilt vid de traktorer som kunna omändras till gengasdrift men som man uraktlåtigt att omändra. Det är alldeles riktigt, vad herr statsrådet sade härvidlag. Men jag skall be att få erinra därom, att *min fråga gällde de traktorer som icke kunna omändras och vad som är åtgjort för dem som odla sockerbeter*. I de båda fallen kan jag icke på något sätt finna, att jag skjutit över målet, när jag påpekat, att 8 liter extra tilldelning per hektar sockerbetsareal icke på något sätt kompenserar olägenheten av sockerbetsodlingen och det förhållandet att de traktorer som icke kunna ändras behandlas ungefär likadant som de som kunna ändras, är enligt min mening också orimligt. Sedan kan man bagatellisera saken och säga, att de kunna skaffa sig flera traktorer. I de distrikt där man odlar en större areal

Svar på fråga. (Forts.)

sockerbetor har emellertid motoriseringen drivits ganska långt, och jag tror icke, att det där finns någon anledning till förebräelser på den punkten. Men är det riktigt, som herr statsrådet säger, att de traktorer, som man tidigare ansett för omöjligt att ändra om till gengasdrift, såsom Munktells, nu kunna ändras, vore det ytterligt tacknämligt, om folk kunde få reda på den saken. *Vad folk nu vet*, det är, vad statsrådet själv omtalade, nämligen att försöken till en ändring att börja med misslyckades. Om det nu verkligen går att vidtaga ändring på ifrågavarande traktorer, vore det mycket bra; ifall det kom ett utlåtande från vederbörande, som kan ge ett sådant utlåtande — om det nu är maskin- och redskapsprovningsanstalten — så att folk visste, att de kunde lägga ned dessa 1,200, 1,500 eller 1,800 kronor utan att kasta dem i sjön.

Under en lång följd av år på 1910- och 1920-talet, ja långt in på 1930-talet hade vi förmånen att ha blida vintrar, och i allmänhet kunde vi i de södra delarna av landet räkna med att kunna plöja ända till jul. Men det ha vi inte kunnat göra i fjol och förfjol. När nu vintern satte in med sex graders kyla redan den 10 oktober, då tycker jag, att detta icke varslade om någon blid vinter, så att man bara kunde vänta och lita på en nådig försyn.

Herr statsrådet **Domö**: Herr talman! Jag vill fästa uppmärksamheten på att några bestämt avdelade kvantiteter olja, som man anser bör gå åt under året för jordbruksdriften, icke finnas. Men väl har man räknat med att det skall vara möjligt att ha vissa kvantiteter disponibla för att kunna bemästra de allvarligaste svårigheterna. Man söker emellertid spara, så långt som det är möjligt, för att möta en framtid som är ytterligt oviss. Jag tror, att det är en klok politik att i detta sammanhang föra återhållsamhetens talan.

Herr **Liedberg**: Herr talman! Jag skall bara be att få referera, vad som stod att läsa i tidningarna den 17 november. Där stod det: »Livsmedelskommissionen har medgivit extra tilldelning av flytande bränsle till traktordrift vid höstplöjningen. Den ovanligt tidiga tjälen har på många håll omöjliggjort plöjning i vanlig omfattning, och f. n. är tillfrysningen flerstädes så stark, att man inte kan plöja. På de ställen där plöjningen inte kunnat avslutas är det nödvändigt att vid en eventuell mildring i väderleken genast i full utsträckning sätta i gång» etc. Det visar ju, att man ökat tilldelningen.

Jag har aldrig begärt, att man i vardagslag skall vara rundhänt med denna vara, varpå tillgången är så knapp, men jag kan inte förstå annat, än att när man nu släpper till den, då plogarna stå fastfrusna, hade det varit bättre, om den släpptes till, innan plogarna fröso fast.

Herr statsrådet **Domö**: Det är ju alltid så, att otack är världens lön, och så får väl jag också se saken i detta fall. Jag trodde mig göra en god gärning, när jag tog initiativ till att skaffa möjligheter till att man skulle få plöja med traktorer, om det skulle bli sådan väderlek, att det ginge. Men jag förstår, att det uppskattats mycket litet.

Herr **Hammarlund**: Herr talman! Det skall i varje fall icke bli otack från min sida, utan jag skall uttala ett hjärtligt tack för vad som gjorts de sista dagarna.

När jag var hemma och av annan orsak stod i kö hos kristidsstyrelsen, var det många jordbrukare som fingo sin tilldelning av olja. Det var icke åtta liter per hektar utan tio liter. Man var mycket förtjust över att man nu till sist kunde få olja till sina traktorer. Det var emellertid trots allt en del jordbrukare

Svar på fråga. (Forts.)

i kön vilka voro missnöjda, och det var de som brukade hyra traktorer. De fingo nämligen ingen tilldelning. Hade även den saken kunnat ordnas, hade det varit utomordentligt bra. Kristidsstyrelsens ordförande sade visserligen till dem, att det icke vore rättvist att de finge olja, eftersom de hade hästar till att dra plogen. Detta var nog på sätt och vis riktigt, men det finns många gårdar hemma i nordvästra Skåne som ha ett ringa antal hästar och som bruka låna traktorer av någon jordbrukare i bygden. De kunna nu icke plöja med traktorer, därför att de få ingen tilldelning. Hade detta kunnat ordnas, hade det varit mycket bra.

Nu är det icke så farligt med de fastfrusna plogarna, därför att i går eftermiddag började åter plöjningen överallt. Det är milt nu, och jag hoppas, att det skall bli det i fortsättningen.

Jag skulle alltså vilja uttala en önskan, att herr statsrådet som sagt kunde finna någon utväg för att även de jordbrukare, som pläga hyra traktorer och som kunna bevisa detta för kristidsstyrelsen, finge tilldelning av olja.

Herr statsrådet **Domö**: Beträffande vad herr Hammarlund omnämnde, att olja skulle kunna tilldelas även jordbrukare som använde förhyrda traktorer, så torde detta vara möjligt redan med nuvarande direktiv. Är så ej fallet, skall jag försöka ordna det så, att denna fråga blir upptagen till prövning.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 4.

Herr statsrådet *Pehrsson-Bramstorp* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 333, angående åtgärder för främjande av linodlingen m. m.

Denna proposition remitterades genast till jordbruksutskottet.

§ 5.

Föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 223, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde.

Punkterna 2, 7 och 11.

Lades till handlingarna.

Övriga punkter.

Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 6.

Föredrogs vart efter annat:

statsutskottets utlåtande, nr 230, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 till förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m. och till utrustning till provisoriska förlossningshem under utrymning jämte en i förstnämnda ämne väckt motion; och

bevillningsutskottets betänkande, nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om undantag beträffande hönsägg från

skatteplikt enligt förordningen den 13 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningsskatt.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda utlåtande och betänkande hemställt.

§ 7.

Interpellation. Herr **Hansson** i Skediga erhöi på begäran ordet och anförde: Herr talman! På landsbygden förekommer alltid en viss realisation av inventarierna vid en gård, större eller mindre, förorsakad dels av upphört arrende, eller försäljning, eller dödsfall, eller av åldersskäl. Vid denna realisation, som i vanliga fall sker genom offentlig auktion, är efterträdaren i stor utsträckning den största köparen. Den som förrättar auktionen får på försäljningssumman erlägga omsättningsskatt, som drabbar mycket hårt dels därför att den kredit, som lämnas vid auktionen, och då särskilt för nybörjare, gör att priserna i regel bli högre än vid kontantköp.

Nybörjare, som vid dessa auktioner göra stora inköp, få icke göra avdrag vid deklaration därför. Vad de inköpt räknas som nyuppsättning. På detta sätt drabbar denna omsättningsskatt en nybörjare mycket hårt, särskilt som denna realisation icke kan hänföras till affärsverksamhet utan bör betraktas som en fortgående verksamhet.

Vad sedan omsättningsskatten vid inköp av nya maskiner angår, så borde väl denna läggas på affärsinnehavarens inköpspris (eller nettopriset) och icke, som nu sker, läggas på utförsäljningspriset, då jordbrukarna i detta fall få betala omsättningsskatt på handelsvinsten. På samma sätt är det med reservdelar till maskiner, som äro dyra; då pålagges omsättningsskatt även på utförsäljningspriset plus det arbete, som då utföres av en montör. Här bör naturligt sett icke affärsdriftens vinster på verksamheten påläggas jordbrukaren i form av omsättningsskatt.

Vad omsättningsskatten i den vanliga detaljhandeln beträffar, bör den läggas på partipriset och uttagas denna väg. Här får detaljhandlaren genom nuvarande affärsförhållande en arbetsbörda, som icke är rimlig. Den skulle lättas ofantligt om omsättningsskatten lades på partipriset, då varorna äro liksom mera samlade på ett mindre antal händer. Att som nu sker taga ut omsättningsskatten, då varorna säljas ut i småposter, den metoden kan icke upprätthållas i längden.

I anledning härav anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa följande frågor:

1) Ha vi att vänta att herr statsrådet framlägger förslag om förenkling i grunderna för omsättningsskatten, så att dessa uttagas från inköpsvärdet vid partiinköp?

2) Och ha vi att förvänta att auktion helt befrias från omsättningsskatt?

3) Och ha vi att förvänta att icke skatt uttages på såväl reservdelar efter utförsäljningspris som för arbete på desamma vid montering?

Denna anhållan bifölis.

§ 8.

Herr *Gezelius* avlämnade en av honom och herr *Ljungberg* undertecknad motion, nr 351, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 322, angående ytterligare aktieteckning i Norrbottens Järnverk Aktiebolag m. m.

Denna motion hänvisades genast till statsutskottet.

§ 9.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 477, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande av bostäder för personal vid flottans skifferoljeverk å Kinnekulle;

nr 478, rörande av Kungl. Maj:t i propositionen angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 behandlade frågor om vissa engångskostnader i samband med besparingsarbetet;

nr 479, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser utrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 480, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 481, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

nr 482, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser finansdepartementets verksamhetsområde;

nr 483, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde; och

nr 484, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser folkhushållningsdepartementets verksamhetsområde.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11.53 f. m.

In fidem
Sune Norrman.